Lietas arhīva Nr. A42-00141-19/34
ECLI:LV:ADRJJTN:2019:0121.A420286117.3.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Jelgavā 2019. gada 21. janvārī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese L. Apšeniece

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu /pers. A/ pieteikumā par Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes faktiskās rīcības, nedokumentējot un nozaudējot kriminālprocesā izņemtā šaujamieroča aptveri, atzīšanu par prettiesisku un mantisko zaudējumu 85 *euro* atlīdzinājumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ vērsās Valsts policijas (turpmāk – policija vai atbildētājs) Zemgales reģiona pārvaldē ar iesniegumu, norādot, ka viņam kriminālprocesa Nr. 11210008613 (turpmāk – kriminālprocess) gaitā tika izņemti ieroči un, vēloties pārreģistrēt ieročus citai personai, viņš konstatēja, ka ierocim – 7,62x62 mm kalibra Tikka T3 modeļa karabīnei Nr. 686228 (turpmāk – karabīne) – trūkst aptveres.

Policijas Zemgales reģiona pārvalde 2017. gada 21. aprīlī izskatīja pieteicēja iesniegumu un atbildēja, ka 2013. gada 1. februārī, veicot ieroču izņemšanu, karabīnei aptveres nebija. Savas pretenzijas pieteicējs varēja iesniegt kriminālprocesa izmeklēšanas gaitā.

Policija ar 2017. gada 4. augusta lēmumu /numurs A/(turpmāk – Lēmums), nekonstatējot prettiesisku faktisko rīcību un zaudējumus, noraidīja pieteicēja iesniegumu. Lēmumā norādīti šādi apsvērumi.

[1.1] Dienesta pārbaudes laikā policijas amatpersonu rīcībā pārkāpumi nav konstatēti.

[1.2] 2013. gada l. februārī uzsāktajā kriminālprocesā pieņemts lēmums par izņemšanas izdarīšanu, ar izņemšanas protokolu izņemot no pieteicēja medību bises, tostarp karabīni ar optiku. Lietisko pierādījumu un dokumentu sarakstā izdarīta atzīme par šaujamieroču glabāšanu policijas Zemgales reģiona pārvaldes Jēkabpils iecirknī.

Lēmumā par izņemšanas izdarīšanu norāda ziņas par ieroča stāvokli un aprīkojumu. Persona, kuras ieroči tiek izņemti, var norādīt citu būtisku informāciju, kas jānorāda lēmumā par izņemšanas izdarīšanu.

Tā kā ieroču izņemšanas protokols tika sastādīts pieteicēja klātbūtnē un viņš lūdza protokolā izdarīt papildu atzīmi par karabīnes optiku, nav ticams, ka protokolā nebūtu atzīmēta atsevišķas aptveres esība un pieteicējs nebūtu norādījis uz to. Līdz ar to pamatoti secināms, ka 2013. gada 1. februārī, veicot ieroču izņemšanu, karabīnei aptveres nebija. Pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus par pretējo. Kā zaudējumu apliecinošu dokumentu pieteicējs ir iesniedzis 2017. gada 13. jūlija čeka kopiju par aptveres iegādi un nekādus pierādījumus tam, ka aptvere būtu bijusi pieteicēja rīcībā pirms 2013. gada 1. februāra.

[1.3] Policija neizskata lūgumus un pretenzijas, kas ir saistītas ar kriminālprocesa darbībām, t. sk. nepareizi aizpildītiem kriminālprocesuālajiem dokumentiem. Uzraudzību par likumu ievērošanu policijas darbībā veic ģenerālprokurors un viņam pakļautie prokurori.

Nav konstatējams, ka pieteicējam nodarīti zaudējumi un ka policija būtu veikusi prettiesisku faktisko rīcību.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, norādot šādus apsvērumus.

[2.1] Tā kā ieroči tika izņemti kriminālprocesa ietvaros, kriminālprocesuālā lēmuma par izņemšanu un izņemšanas protokola sastādīšana notika saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 186.–188. pantu.

Kriminālprocesa ietvaros kā lietisko pierādījumu procesa virzītājs varēja izņemt ieroci, ar kuru, iespējams, tika nomedīti lūši. Tā kā lūši nomedīti, izdarot šāvienu ar renkuļiem, kas redzams kriminālliet̄ā no apskates protokola, šis ierocis ir medību bise, nevis karabīne.

Ja 2013. gada 31. janvārī tika apturēta pieteicēja šaujamieroču atļaujas darbība vai tā anulēta, karabīni policijas darbiniekam vajadzēja izņemt atsevišķi, sastādot par to policijas struktūrvienībā reģistrēta šaujamieroča izņemšanas dokumentu trīs eksemplāros, kas netika izdarīts. Pēc kriminālprocesa izbeigšanas 2015. gada 20. februārī procesa virzītāja lēmums lietiskos pierādījumus – bisi un karabīni – nodot policijas Zemgales reģiona pārvaldes priekšniekam ir galīgā rīcība ar lietiskajiem pierādījumiem kriminālprocesā. Abu ieroču turpmāka paturēšana policijā jebkurā gadījumā bija jādokumentē, sastādot policijas struktūrvienībā reģistrēta šaujamieroča izņemšanas dokumentu un pieņemot ieročus atbildīgā glabāšanā.

Pieteicēja šaujamieroču atļauju varēja anulēt tikai 2017. gada martā, kad stājās spēkā notiesājošs spriedums citā kriminālprocesā, tāpēc uzreiz pēc tā 2017. gada 20. martā pieteicējs ieradās policijā pārreģistrēt ieročus, lai netiktu pārkāpti noteiktie termiņi.

[2.2] Prokurora uzraudzība kriminālprocesā nenotika efektīvi un objektīvi, jo astoņus mēnešus tika izmeklēts noziedzīgs nodarījums, kas izslēgts no Krimināllikuma, tika ignorēti un noraidīti pieteicēja pieteikumi un lūgumi, vilcināta pirmstiesas izmeklēšana, un pieteicēju reabilitējošs nolēmums tika panākts tikai pēc noilguma iestāšanās.

Zaudējumu, kas radušies, nepienācīgi glabājot lietiskos pierādījumus, atlīdzināšana ir skatāma administratīvā procesa kārtībā. Atbildētājam ir jāvērtē, vai kriminālprocesa virzītājs pieņēma lēmumu par ieroču nodošanu atbildīgai glabāšanai, sastādot par to pieņemšanas nodošanas aktu un atkārtoti aprakstot pieņemto priekšmetu. Šīs darbības nav veiktas, jo kriminālprocesa materiālos šādu dokumentu nav.

[2.3] Lai gan kriminālprocess ar 2015. gada 20. februāra un 8. maija lēmumiem ir izbeigts pieteicēju reabilitējošu iemeslu dēļ, pieteicējs bija apsūdzēts citā krimināllietā, tāpēc neprasīja un nevarēja prasīt atjaunot šaujamieroču atļaujas darbību un saņemt izņemtos ieročus, jo bija citi ieroču atļaujas izsniegšanas aizliegumi.

Lēmumā norādot, ka pēc kriminālprocesa izbeigšanas pieteicējs neizrādīja vēlmi saņemt izņemtos ieročus, policija netieši atzīst, ka karabīnes aptvere pazuda ilgstošas glabāšanas policijā rezultātā. Ja aptvere nebūtu bijusi vispār, tad nebūtu nozīmes, kad pieteicējs vēlējās saņemt vai pārreģistrēt

ieročus.

Karabīnes aptvere izņemšanas brīdī bija un tika izņemta kopā ar karabīni. Šaujamieroča aptvere jeb magazīna (karabīnei aptvere ir ne tikai munīcijas glabātava, bet arī tās padeves mehānisms) ir šaujamieroča sastāvdaļa, jo tā ir speciāli konstruēta karabīnei un nepieciešama tās darbināšanai, bez tās nevar ielādēt patronas. Savukārt optika ir šaujamieroča papildu aprīkojums. Optiskā tēmēkļa iegādei atšķirībā no šaujamieroča iegādes nav nepieciešama speciāla atļauja, tas nav nepieciešams ieroča darbināšanai, tā nav šaujamieroča sastāvdaļa, jo tas var būt un var nebūt uzstādīts. Līdz ar to nav pareizi salīdzināt ieroča sastāvdaļu un ieroča aprīkojumu. Absurdi ir uzskatīt, ka, veicot ieroču izņemšanu, pieteicējam vajadzēja norādīt arī aptveri, ja jau viņš norādīja aprīkojumu.

Izņemot šaujamieroci, ir jāizņem arī tā patronas, ieroča un patronu sastāvdaļas. Izņemot karabīni bez tās sastāvdaļas – aptveres, policijas amatpersona izdarīja pārkāpumu. Nav saskatāms saprātīgs pamatojums, kāpēc amatpersona neizņēma visas ieroča sastāvdaļas vai, redzot, ka sastāvdaļas – aptveres nav, neierakstīja to izņemšanas dokumentā, negaidot, lai to norāda ieroča īpašnieks. Tā kā aptvere izņemšanas brīdī bija, karabīne bija pilnā rūpnīcas komplektācijā, tāpēc par paša ieroča stāvokli nekas īpašs netika norādīts, jo tas nebija vajadzīgs.

[2.4] Pieteicējam nodarītā materiālā zaudējuma apmērs 85 *euro* ir pierādīts ar čeku un aptveres iepakojuma fotogrāfiju.

[3] Rakstveida paskaidrojumā atbildētājs pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā minētajiem argumentiem.

[4] Jautājumā par tiesvedības izbeigšanu lietā procesa dalībnieki pauž šādu viedokli.

[4.1] Atbildētāja ieskatā lieta ir izbeidzama, jo policija neatzīst faktu, ka kriminālprocesā būtu izņemta karabīnes aptvere, bet kriminālprocesuālo darbību pārvērtēšana nav iespējama.

[4.2] Pieteicējs norāda, ka pieteikums par zaudējumu atlīdzinājumu ir izskatāms administratīvā procesa kārtībā, jo pieteicējs neprasa zaudējumu atlīdzinājumu par krimināllietā pazaudētiem lietiskajiem pierādījumiem. 2013. gada 1. februārī karabīni nedrīkstēja izņemt kriminālprocesa ietvaros, tā bija jāizņem par ieroču atļaujām atbildīgajam policijas darbiniekam. Tiesai šī kļūda ir jākonstatē, jo policija to neatzīst. Ja policijas darbiniece karabīni kļūdaini izņēma kriminālprocesa ietvaros, pēc kriminālprocesa izbeigšanas 2015. gada 20. februārī karabīnes turpmāka paturēšana policijā bija jādokumentē. Tas netika izdarīts, tādējādi policijas amatpersonas izdarīja prettiesisku rīcību valsts pārvaldes jomā. Ja 2015. gada februārī policijas darbinieks būtu noformējis atbilstošu dokumentu, viņš būtu pievērsis uzmanību karabīnes tehniskajam stāvoklim, t. sk., vai karabīnei ir aptvere. Aptveres neesības gadījumā, šis fakts būtu jānorāda dokumentā. Tā kā kriminālprocess jau bija izbeigts, laikā no 2015. gada 20. februāra līdz 2017. gada 20. martam pieteicējam piederošie ieroči policijā netika glabāti kriminālprocesa ietvaros, tie tika glabāti bez jebkāda dokumentāla noformējuma. Pieteicējam nodarīti zaudējumi ar policijas ieroču atļauju inspektora rīcību, nevis policijas izmeklētāja kriminālprocesa ietvaros veiktajām darbībām. Pieteicēja iesniegums policijā ir izskatīts administratīvā procesa kārtībā.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus un novērtējusi procesa dalībnieku argumentus, tiesa atzīst, ka pieteikums nav pamatots.

[6] Iestāde, kura pieņēma lietisko pierādījumu glabāšanā, atbild par tā saglabāšanu no tā pieņemšanas brīža līdz nodošanas brīdim personai vai līdz brīdim, kad lietiskais pierādījums tiek realizēts vai iznīcināts. Lietisko pierādījumu glabāšana ir iestādes administratīvā darbība jeb iestādes darbība valsts pārvaldes jomā. Tādēļ jautājums par atlīdzinājumu saistībā ar iestādes rīcību, nepienācīgi glabājot kriminālprocesā izņemtus lietiskos pierādījumus, ir izskatāms administratīvā procesa kartībā (*Augstākās tiesas 2018. gada 26. marta lēmuma lietā Nr. SKA-931/2018 10. punkts*).

Ievērojot minēto un pieteicēja viedoklī par tiesvedības izbeigšanu pausto, tiesai ir pienākums pēc būtības pārbaudīt, vai karabīnes glabāšanas rezultātā policija pieteicējam ir nodarījusi zaudējumus.

[7] Lai arī pieteicēja argumenti dažkārt ir pretrunīgi, tomēr kopumā tiesas ieskatā pieteicējs apzinās, ka kriminālprocesuālo lēmumu tiesiskuma pārbaude nav veicama administratīvā procesa kārtībā. Tas nozīmē, ka šajā lietā nevar pārvērtēt faktus, kas nodibināti kriminālprocesuālajos lēmumos.

Tiesa konstatē, ka 2013. gada 1. februārī kriminālprocesa ietvaros veikta pieteicējam piederošo ieroču, t.sk. karabīnes, izņemšana, noformējot izņemšanas protokolu (*lietas 25. lapa*) un pieņemot lēmumu par izņemšanas izdarīšanu (*lietas 24. lapa*). Procesuālajos dokumentos strīda ierocis identificēts kā medību karabīne ar optiku. Tajos nav atzīmju par to, ka karabīne bija ar aptveri. Pieteicējs nekādas piezīmes izņemšanas laikā nav izteicis. 2015. gada 20. februārī pieņemts lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu (*lietas 26.–27. lapa*), lietiskos pierādījumus, t. sk. karabīni, nododot glabāšanā policijas Zemgales reģiona pārvaldes priekšniekam.

Tiesa vēlreiz vērš pieteicēja uzmanību, ka iebildumus par kriminālprocesa virzītāja lēmumu tiesiskumu viņam bija jāizvirza kriminālprocesa ietvaros. Attiecīgi, ja pieteicējs konstatēja, ka izņemto lietu saraksts nav pilnīgs, viņam nekavējoties tas bija jāpapildina jau izņemšanas brīdī, nevis pēc vairākiem gadiem jāizvirza pretenzijas. Administratīvā procesa kārtībā vairs nav pārvērtējams arī tas, vai karabīni varēja izņemt kriminālprocesa ietvaros, ja tā nebija medību ierocis. Līdz ar to tiesai šobrīd nav pamata konstatēt policijas kļūdas ieroču izņemšanā, kas veikta 2013. gada 1. februārī.

[8] Ieroču un speciālo līdzekļu aprites likuma 51. panta pirmās daļas 2. punkts paredz, ka ieročus atbilstoši savai kompetencei ir tiesīgs izņemt policijas darbinieks, ja tas nepieciešams kriminālprocesā.

Tiesa nepiekrīt pieteicēja viedoklim, ka pēc kriminālprocesa izbeigšanas, pārņemot kriminālprocesā izņemtos ieročus, policijai bija pienākums ieroču glabāšanu dokumentēt, atbilstoši Ministru kabineta 2011. gada 27. decembra noteikumu Nr. 1011 "Ieroču atļauju noteikumi, kā arī ieroču izņemšanas un iznīcināšanas kārtība" (turpmāk – noteikumi) 271. punktam sastādot dokumentu par šaujamieroču izņemšanu.

Kriminālprocesa likuma 240. panta pirmā daļa, kas reglamentē galīgo rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem, noteic, ka lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu norāda, kas darāms ar lietiskajiem pierādījumiem. Attiecīgi šīs daļas 3. punkts paredz, ka konfiscētās apgrozībā aizliegtās lietas nodod attiecīgajām iestādēm vai iznīcina.

Policijas Zemgales reģiona pārvalde ieročus saņēma glabāšanā ar lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, nevis tos izņēma kādā no Ieroču un speciālo līdzekļu aprites likumā noteiktajiem gadījumiem, kad izņemšanas fakts noformējams noteikumu 12. nodaļā paredzētajā kārtībā. Līdz ar to, saņemot kriminālprocesā izņemtos ieročus pēc kriminālprocesa izbeigšanas, policijas amatpersonām nebija pienākums noformēt atsevišķus dokumentus par ieroču izņemšanu un pieņemšanu glabāšanā.

Tiesa nesaskata pretrunas kriminālprocesuālajos dokumentos, jo no lēmuma par izņemšanas izdarīšanu un lēmuma par kriminālprocesa izbeigšanu izriet, ka karabīne ir izņemta un nodota glabāšanā policijas Zemgales reģiona pārvaldei identiskā stāvoklī – bez aptveres, jo tādas esība nav pieminēta.

[9] Argumentējot savu viedokli, ka aptvere nebija atsevišķi jānorāda procesuālajos dokumentos, pieteicējs apgalvo, ka karabīnes aptvere jeb magazīna (karabīnei aptvere ir ne tikai munīcijas glabātava, bet arī tās padeves mehānisms) ir šaujamieroča sastāvdaļa, jo tā ir speciāli konstruēta

karabīnei un nepieciešama tās darbināšanai, bez tās nevar ielādēt patronas. Tiesa šādam argumentam nepiekrīt.

Pirmkārt, Ieroču un speciālo līdzekļu aprites likuma 1. panta 40. punkts skaidro, ka šaujamieroča sastāvdaļa ir jebkurš elements vai tā aizstājējs, kas ir speciāli konstruēts šaujamierocim un nepieciešams tā darbināšanai, ieskaitot stobru, rāmi, pastobri, mehānismu kārbu vai rāmi, patronu cilindru, sprūdu un aizslēgu, un jebkura ierīce, kas konstruēta vai pielāgota šaujamieroča šāviena skaņas klusināšanai, kā arī liesmu slāpētājs. Ieroča aptveri likumdevējs nav definējis kā ieroča sastāvdaļu.

Otrkārt, aptvere ir atšķirīga no magazīnas. Šie termini nav aizstājami. Aptvere ir ierīce, kas ielādē patronas magazīnā (tās funkcija ir saturēt lodes), nevis ierīce, kas padod patronas šaujamierocī, kas ir magazīnas funkcija. Turklāt pielādēt karabīni ir iespējams arī bez aptveres, patronu tieši ieliekot patrontelpā, neizmantojot aptveri kā ieroča pielādes mehānismu. Tātad aptvere ir karabīnes aprīkojums, nevis tās sastāvdaļa, tā ir noņemama, un arī bez tās šaujamierocis var funkcionēt.

Treškārt, no pieteikuma satura izriet, ka patronu ielādei karabīnē pieteicējs izmanto aptveri. Pieteicējs norāda, ka, veicot šaujamieroča izņemšanu, bija jāizņem arī tā patronas, ieroča un patronu sastāvdaļas. Taču karabīnes izņemšanas brīdī karabīnes patronas netika izņemtas. Attiecīgi tiesa secina, ka izņemšanas brīdī karabīne nebija pielādēta, kas ir tikai likumsakarīgi, un pastāv augsta ticamība, ka arī tukšā aptvere karabīnē nebija ievietota. Tiesa nepieļauj iespēju, ka izņemšanas brīdī policijas amatpersona nebūtu pārbaudījusi, vai ierocis ir pielādēts. Lai par to pārliecinātos, bija jānoņem aptvere un jāpārbauda tās saturs. Taču, ja aptveres nebija, tad arī nebija ko noņemt un pārbaudīt.

Aptveres neesības faktu, saņemot glabāšanā pieteicējam kriminālprocesā izņemtos ieročus, apstiprina arī policijas veiktā dienesta pārbaude (*lietas 39.–44. lapa*).

Apkopojot visu iepriekš norādīto apstākļu izvērtējumu, tiesai nav pamata uzskatīt, ka policijas rīcība, glabājot kriminālprocesā izņemtos lietiskos pierādījumus, būtu bijusi prettiesiska.

[10] Pieteicējs lūdz atlīdzināt materiālos zaudējumus, kas viņam nodarīti policijas prettiesiskās rīcības rezultātā.

Latvijas Republikas Satversmes 92. panta trešais teikums un Administratīvā procesa likuma 92. pants paredz tiesības nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā pretendēt uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4. panta pirmā daļa noteic, ka iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies.

Tātad no normatīvā regulējuma izriet, ka pieteicēja tiesības uz atlīdzinājuma saņemšanu rodas tikai tad, ja konstatējama iestādes prettiesiska faktiskā rīcība vai bezdarbība.

Tā kā tiesa nekonstatēja policijas rīcības prettiesiskumu, tad nepastāv arī atlīdzinājuma prasījuma pamats.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251., 289.–291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

pilnībā noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes faktiskās rīcības, nedokumentējot un nozaudējot kriminālprocesā izņemtā šaujamieroča aptveri, atzīšanu par prettiesisku un mantisko zaudējumu 85 *euro* atlīdzinājumu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnese L. Apšeniece